

Misjonalt ungdomsarbeid i Norge - ansatser til en skisse

MARIA BJØRDAL

Isteden var vi milde mot dere, som når en mor steller med sine barn. Vi var blitt inderlig glad i dere og ville gjerne gi dere, ikke bare Guds evangelium, men hele vårt liv.

(Paulus om sitt arbeid for menigheten i Tessalonika, 1 Tess 2,7-8.)

"I license you to be dangerous", sa biskopen i Wellesden, Peter Broadbent, idet han innsatte presten Si Jones til å starte Ignite Anglican Church.¹ Med seg har Si en administrator, en prest til og to ungdomsarbeidere. De omtaler seg både som "mission", "charity" og "church without walls". De er sendt til ungdommene i nordøst London.

Folkekirka i England og Norge

Kanskje er det fortvilelsen over synkende tall som har drevet flere i Church of England til å prøve veier de ikke ellers ville gått. Biskop Peter Broadbent er en av dem som brøyter ny vei. Folkekirka i England taper terreng. Fra 1983 til 1999 sank medlemskapet i Church of England fra 40 % til 27 % av befolkningen, og andelen av briter som ikke hadde medlemskap i noen kirke steg fra 31 % til 44 %.² Et fåtall ungdommer velger konfirmasjon.³ Store kirkebygg står nesten tomme. I denne nedgangen skapes det rom til å eksperimentere med nye måter å være kirke på.

De norske folkekirke-tallene er relativt stabile. I et stadig mer pluralistisk Norge ble 77,3 % av fødte barn i 2004 døpt i DnK. Selv om konfirmasjonsprosenten synker, konfirmerte 67,7 % av 14-åringene seg i 2004. DnK har fortsatt et avgjørende møtepunkt med en stor del av norske ungdommer. Likevel må vi spørre oss hvor de 32,3 % som ikke konfirmerer seg er? Hvordan er vi kirke for dem? Må tallene våre synke drastisk før vi slipper frem helt nye arbeidsmetoder? Mye ungdomsarbeid i Norge er i vekst. Vi har mange gode og håpefulle tegn. Samtidig trenger vi et nytt arbeid blant ungdom i Norge – et misjonalt ungdomsarbeid.

UrroUng – Uranienborg menighets ungdomsarbeid

I 1998 stod 8 tenåringer til konfirmasjon i Uranienborg menighet i Oslo. Menigheten hadde ellers ikke noe tilbud til ungdommene i området. Vi var syv ledere som samlet oss i februar 2000 med ønske om å nå ut til disse ungdommene. På den tiden hadde vi begrenset kjennskap til ungdommene våre, men vi visste at behovet for voksent nærvær i hverdagen deres var stort. Vi merket umiddelbar positiv respons på vårt initiativ. Det første året hadde vi kun 4 "happeninger" (tre turer og et gudstjenesteverksted). Siden ble andre ukentlige møtepunkter som klubb, undervisning etter konfirmasjon etablert. I år har UrroUng 50 konfirmanter. Flere ungdommer har blitt kjent med fortellingen om Jesus og integrert den i sitt eget liv de siste 5 årene. Ungdommene kommer fra familier uten kirkelig tilknytning utenom ved dåp, konfirmasjon, vigsel og begravelse. De har minimal kjennskap til Bibelen fortellinger eller budskap. Hvert år døpes en varierende del av konfirmasjonskullet.

UrroUng begynte og har fortsatt med en gjeng ledere som hadde et felles mål om å nå ut til ungdommene på skolen og nærmiljøet med Jesu kjærlighet. Er arbeidet vårt misjon? På den ene side vil jeg si ja på grunn av ungdommene de siste fem årene som har kommet til tro på Jesus og beskriver dette som en endring i livet deres. På den andre side stiller mange spørsmål ved det. Er kirkens trosopplæring av de dømte misjon/evangelisering? Tenåringenes svar på hvorfor de velger å konfirmere seg viser variasjon. Men de fleste uttrykker et ønske om å komme til kirka.⁴ "Jeg tror på Gud og ble døpt i denne kirka. Foreldrene mine giftet seg her. Nå har jeg lyst å lære mer om hva kristen tro er." Uavhengig

av om UrraUng er misjon eller ikke, er det flere grupper ungdommer i nærmiljøet som fortsatt er unådd av kirka. Arbeidet vårt består i å invitere inn til våre arrangement. Vi møter aldri ungdommene som ikke ville tenkt på å sette sine bein i klubben, konfirmere seg eller blir betalt av foreldrene for å la være.

Ignite arbeidet i London⁵

Lederne i Ignite stresset helt fra begynnelsen at de først og fremst er en "mission" til ungdommene i området sitt. Målet er å handle i kjærlighet for de svakest stilte ungdommene. Dan Burke, en av ungdomslederne, sier at de eksplisitt både overfor skoler, myndigheter og foreldre sier at de ønsker å se ungdommenes liv "transformed for the better". Som tidligere DJ bruker han evnene sine og lager sammen med Cindy Doull møteplasser med ungdommene. Cindy har også kommet seg ut av narkotikamisbruk og bruker erfaringene sine for å hjelpe ungdom ut av rusavhengighet. Gjennom flere prosjekter leter Cindy og Dan etter stadig nye muligheter til å gå ungdommene i møte: "We have set ourselves to live out a 'go to them' approach rather than a 'come to us' attitude!"⁶

Etter flere års arbeid ser de nå på mulighetene for å samle de forskjellige gruppene til kirke. Noen av ungdommene som er med i prosjektene drevet av Ignite, blir nysgjerrige på hva som driver Cindy og Dan i arbeidet deres. Hvorfor gjør de alt dette? Hvordan kom Cindy seg ut av rusavhengigheten? Så deler de sine vitnesbyrd om hva Jesus har gjort i deres liv og hvem Han er. Ungdommene som har utviklet tro og tillit til Gud, ønsker fellesskap med andre kristne.

Misjonale eller fellesskapsbyggende strategi?

Mark Senters er professor i Youth Ministry ved Trinity Evangelical Divinity School. I *Four Views of Youth Ministry and the Church* tegner han opp en akse mellom "kom" og "gå" orientering. Disse ytterpunktene er hentet fra missiologen George W. Peters skille mellom sentripetale og sentrifugale strategier. Sentripetale strategier (kom-orientering) trekker folk inn til kirken (sentrum), og sentrifugale strategier (gå-orientering) fokuserer på å gå ut til folk som ikke kommer til kirka (periferien).⁸ UrraUngs utgangspunkt har vært "kom", mens Ignite startet med å "gå". Ungdomsarbeid i

Norge har vært kom-orientert. Vi ønsker velkommen til ten-sing, leirer, klubber, festivaler, ungdomsgudstjenester. Vi kjenner spillereglene. Det er vårt territorium. Programmene våre blir mer varierte, spennende og sikkert relevante, men trekker de nye ungdommer? Gå-orienteringen i norsk ungdomsarbeid består hovedsakelig i å fortsette å utvikle arbeidene våre, for at deltakerne skal invitere sine venner.

Det er en voksende trend i kirka å kombinere de to tilnærmingene, sentripetale og sentrifugale strategier, "kom" og "gå". Pete Ward⁹ hevder at selv om kirkene ønsker å være både kom- og gå-orienterte, ender de opp med å bli gode på det som er enklest, nemlig å invitere til våre egne programposter i våre bygninger. Det misjonale arbeidet med å gå utenfor de kirkelige rammene og bygningene, drive oppsøkende arbeid, lære den lokale konteksten å kjenne og betjene den, er det få som finner tid og råd til. Wards ønske er at menighetene satser på å bygge fellesskap med kom-orientering, og sender ut eller støtter lokale misjonærer som jobber gå-orientert.

Misjon og evangelisering

Siden oppstarten av UrraUng har jeg fått et voksende hjerte for at ungdom i Oslo skal bli kjent med Jesus. Samtidig opplever jeg det utfordrende å finne språk til dette. Er det misjon? Evangelisering? For mange ungdomsarbeidere med hjerte for Jesus og ungdom, hefter det mange negative forestillinger ved disse begrepene.¹⁰

Jeg husker godt første gang jeg hørte at NMS hadde misjonær i Paris og kunne ikke riktig skjønne at det var misjon siden det var i en velutviklet by i Europa. Og evangelisering vekker for mange assosiasjoner til frimodig gateevangelisering uten reell interesse for menneskene. Vi må bygge et misjonalt ungdomsarbeid som går ut i våre lokale kontekster med kjærlighet og omsorg uavhengig av responsen på budskapet. Gjennom dette kan vi ta begrepene tilbake. Misjon og evangelisering må fylles med innhold som motsier negative forestillinger.

Med boka *Conversion in the New Testament*¹¹ argumenterer Richard V. Peace for at det finnes to nytestamentlige paradigmer for omvendelse, Paulus sin brå omvendelse og de tolv disiplenes prosessuelle omvendelse.

Mark was offering another paradigm for conversion, different from the Pauline paradigm. What he was describing in his Gospel was the unfolding conversion of the Twelve. What Mark sought to communicate in his gospel was the process by which these twelve men gradually turned, over time, from their culturally derived understanding of Jesus as a great teacher to the amazing discovery that he was actually the Messiah who was the Son of God (...) Mark was inviting his readers to undergo the same journey of conversion.¹²

Peace kritiserer evangeliseringsmetoder som ensidig bygger på den paulinske omvendelsen. Disse mangler syn for den prosessen utvikling av tro på Jesus er for mange. Med hensyn til utviklingen av identitet i ungdomstida, er det viktig at et misjonalt ungdomsarbeid har tid til prosessevangelisering.¹³ Guds tålmodighet og ubetingede kjærlighet må prege holdninger, ord, handlinger og metode. Hvordan ser da misjonalt prosessevangeliserende ungdomsarbeid ut?

Momenter til skissen

De følgende innspillene er ikke de avgjørende faktorene i en suksesshistorie om et misjonalt ungdomsarbeid. Jeg har samlet erfaringer fra andres og eget arbeid, diverse tanker fra Youth Ministry-bevegelsen og drømmer for framtida.

Å gå dit ungdommene er...

... å oppsøke dem på deres banehalvdel, er grunnleggende i misjonalt ungdomsarbeid. Slik Jesus forlot sitt trygge himmelske hjem med Faderen og Ånden, må vi forlate vårt territorium for å bli kjent med ungdommene Gud sender oss til. Denne praktiske inkarnasjonsteologien er en viktig del av den amerikanske Youth Ministry disiplinen.¹⁴ For min egen del var det først i møtet med ideen om *incarnational ministry* at inkarnasjonen ble en meningsbærende del av min tro. "Igjen sa han til dem: «Fred være med dere. Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere.»" (Joh 20,21)

Hva Gud gjør allerede

Som ungdomsledere kan vi lete etter hva Gud allerede gjør blant

ungdommene vi er sendt til. Er det noen som er bærer av gode nyheter iblant dem? Er det noen som allerede har erfaringer med Gud, eller har forsøkt å finne Han? Da kan ungdomsledere være både sendere og mottakere av budskapet om Jesu nåde. Vi går en vei sammen, og det er Gud som åpenbarer seg for ledere og ungdommer. Samtidig er det ungdomslederes ansvar å legge til rette for formidling av det kristne budskapet der det er ukjent.

Hvor brenner det...

... for ungdommene i min sammenheng? Hva frykter de? Hva håper de på? Hva preger hverdagen deres? Jeg tror det er et viktig spørsmål hvordan kirka møter den eskalerende volden ungdom blir utsatt for og er en del av.¹⁵ Bør vi ikke gjøre noe mer enn å gå i fakkeltog og si stopp? Som ungdomsleder har jeg sett frykten for vold stige og trusselen komme nærmere. Etter hvert som trusselen stiger, blir også flere ungdommer truende og siden voldsutøvere. En konfirmant i UrroUng gikk med en 30 cm lang kniv fordi han var blitt truet!

Ungdom som misjonærer i Norge

Som nevnt er venneevangelisering den viktigste gå-metoden i norsk ungdomsarbeid. *Purpose-Driven Youth Ministry* av Doug Fields¹⁶ er den mest solgte boken om ungdomsarbeid i verden. Evangeliseringsmetoden i boken er at ungdommene i arbeidet inviterer sine venner med på lavterskelstilbud. Spørsmålet er: Hvem har hovedansvaret for å dele evangeliet med ungdom? Hvis voksne ledere skal ha hovedansvaret, er det neppe holdbart at vår hovedmetode for å gå ut til ungdom, er å sende andre ungdommer som ofte er midt i prosessen selv. Mitt poeng er ikke at venneevangelisering ikke er en brukbar metode, men at et misjonalt ungdomsarbeid må basere seg først på at voksne går ut til ungdommer.

Ungdom som misjonærer ute

UrroUng sendte i april 2005 et team til Ecuador for å delta på en lederkonferanse med ungdom fra kirka i Ecuador. På forhånd sa deltakerne at de ikke tror de ser på seg selv som misjonærer. De verbaliserte i liten grad innholdet i troen sin. De gledet seg intenst til å bli kjent med ungdom i en annen del av verden. Etter turen

var teamdeltakerne tydelig blitt berørt av møte med de kristne ungdommene i Ecuador.¹⁷

”De nyter livet mer og har sterkere tro enn jeg er vant til.”

”Jeg bare gråt og gråt da vi skulle dra. Jeg er mer med her i Urra enn før.”

”De ber om mat. Vi bare ber.”

Deltakerne som var 16 år, gir uttrykk for å ha vokst i egen tro. De delte UrraUngs visjon om å leve hver dag i Jesus Kristus, men sye de lærte vel så mye av ecuadorianerne om å gjøre det i praksis. Erfaringen har satt spor i ungdommene, en positiv sjokkopplevelse som har gjort noe med dem og deres relasjon til Gud. De ble sendt ut og vist tillit, og var i følge med en voksen leder. Nå styrker de troen til både ledere og ungdommer i UrraUng ved sitt inderlige engasjement.

Noen utblikk og håp for misjon og ungdom i Norge

Misjonalt ungdomsarbeid begynner med at kirka sender ledere til ungdommene. ”Gå derfor ut” kan ikke bare oversettes med ”velkommen inn”. Vi trenger derfor en kreativ ekklesiologi og kirkelige ledere som tør å bane ny vei, slik biskop Broadbent gjør. Biskopen laget rom innenfor sine strukturer til et misjonalt ungdomsarbeid. Jeg tror det misjonale ungdomsarbeidet vil vokse frem uavhengig av om kirka støtter det eller ikke. Likevel er det grunn til å få med seg Pete Wards råd. Han understreker viktigheten av institusjonell støtte for langsiktig vekst.¹⁸ I møte med tessalonikerne ble Paulus fylt med kjærlighet og ømhet så han ønsket å dele både livet sitt og evangeliet med dem. Nå er det vår tur.

Og derfor takker vi alltid Gud: Da dere fikk overgitt det Guds ord som vi forkynte, tok dere imot det, ikke som menneskeord, men som det Guds ord det i sannhet er. Det virker nå i sin kraft i dere som tror.

(Paulus om sitt arbeid for menigheten i Tessalonika, 1 Tess 2,13.)

Noter

- ¹ Fra samtale med Si Jones, leder for Ignite Anglican Church. For mer informasjon se www.ignitetrust.co.uk.
- ² Mayo, Bob: *Ambiguous Evangelism*, SPCK, Surrey, 2004, s. 15.
- ³ Faktisk er de reelle tallene under de norske med 33 425 konfirmerte i 2002. <http://www.cofe.anglican.org/info/statistics/churchstatistics2002>, s.2. For mer info se <http://www.cofe.anglican.org/info/statistics>.
- ⁴ Ved begynnelsen av konfirmasjonsåret fyller ungdommene ut et skjema der de svarer på hvorfor de kommer til kirka for å konfirmere seg og forventninger til året.
- ⁵ Beskrivelsen av Ignite stammer fra møter med lederne i februar og april 2005 og nettsidene deres <http://www.ignitetrust.org.uk>.
- ⁶ Ignite beskriver sin arbeidsmetode på nettsidene <http://www.ignitetrust.org.uk/member.html>.
- ⁷ Senter, Mark: *Four Views of Youth Ministry and the Church*, Zondervan, Grand Rapids, 2001.
- ⁸ Senter, Mark: *Four Views of Youth Ministry and the Church*, Zondervan, Grand Rapids, 2001, s.xiii.
- ⁹ Ward, Pete i forelesning for Ungdom, kultur og tro klassen fra Menighetsfakultetet på Kings College, London, 21. april 2005.
- ¹⁰ For en mer utførlig behandling av dette tema, se Anne Margrethe Rees artikkel i dette nummeret av NOTM.
- ¹¹ Peace, Richard V., *Conversion in the New Testament – Paul and the Twelve*, Eerdmans, Grand Rapids, 1999.
- ¹² Peace, Richard V., *Conversion in the New Testament – Paul and the Twelve*, Eerdmans, Grand Rapids, 1999, s. 4.
- ¹³ For mer utførlig behandling av dette tema se f. eks. Duffy Robbins: *This Way to Youth Ministry*, Zondervan, Grand Rapids, 2004.
- ¹⁴ Ideen er grunnleggende i teologien bak Young Life, en av de største evangeliserende organisasjonene som jobber med ungdom i USA, men også sentral i den amerikanske Youth Ministry-litteraturen. Se f. eks. www.younglife.org.
- ¹⁵ 10 år er gått siden Stopp Volden-aksjonen ble startet etter at en 17 år gammel gutt fra Manglerud skole ble skutt og drept. Dagbladet og Norsk Lærerglag gjennomførte undersøkelser den gangen og igjen denne våren. I 1995 svarte 23,7 % av 14-15 åringene at de hadde vært utsatt for vold. Nå, i 2005, svarer 34,3 % ja på det samme spørsmålet. De andre spørsmålene avslører også en dramatisk økning i vold blant ungdom.
- ¹⁶ Fields, Doug: *Purpose-Driven Youth Ministry*, Zondervan, Grand Rapids, 1996.
- ¹⁷ Utdrag fra intervju med teamdeltakerne før og etter turen i april 2005.
- ¹⁸ Ward, Pete i forelesning for Ungdom, kultur og tro klassen fra Menighetsfakultetet på Kings College, London, 21. april 2005.

Maria Bjørdal, f. 1977. Cand. mag. med statsvitenskap mellomfag UiO 2000, kristendom mellomfag MF 2001. Certificate in Youth Ministry, Fuller Theological Seminary 2004. Ungdomsarbeider, NMS Oslo/Borg 2002, 2004/2005. Ungdomskoordinator, Uranienborg menighet 2003. Fakultetslærer i Ungdom, kultur og tro, MF 2004/2005.

Missional youth ministry in Norway – some suggestions

The traditional folk churches in England (Anglican) and Norway (Lutheran) have seen a marked decline in youth involvement in church life over the last generation. From her basis as youth leader in a typical urban parish in Oslo the author introduces new, encouraging initiatives in England, and significant insights from the emerging Youth Ministry literature. Time is in for the church in Norway to turn from her traditional "come-oriented" work among the young to "go-oriented" structures missionally conceived and motivated by love.